

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in aprova: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list v članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čeh. rač. 11.153. Telefon 45-86

Resna beseda

Današnji naš položaj je z ozirom na zunanje politično situacijo zelo težak. Vsi to občutimo in se zavedamo resnosti časa. In prav iz tega razloga naglašamo, da mora biti vsak posameznik — ves narod — skratka vsak organizem pripravljen, da s kakim presenečenjem ne doživi občutne in nepopravljive škode. Ako s tega vidika premostimo naš gmotni položaj, zlasti gmotni položaj državnih uslužbencev, obstanemo pred veliko, nam samim nerešljivo — a obenem nepojmljivo uganko.

Položaj vseh javnih nameščencev, državnih še prav posebno, narekuje, da v teh resnih časih povsem strnejo svoje vrste. Toda te vrste bodo strnjene šele takrat, ko bo med članstvom v posameznih organizacijah vlada la povezanost. Zato je danes notranja harmonija v organizacijah bolj potrebna nego kdaj koli prej in je treba v njih eliminirati vsa trenja. Nastopili so taki časi, ko morajo vodstva posameznih nameščenskih organizacij uživati moralno oporo vsega svojega članstva, ki mora z vsemi močmi podpirati svoja vodstva, da bo avtoriteta teh čim večja.

Težak zunanje politični položaj, ki ga prav vsi občutimo, morajo upoštevati tudi vsi odločujoči činitelji in usmerjati vse svoje ukrepe tako, da pride do izraza stremljenje za dosego zadovoljstva v vseh plasteh naroda. Med temi plastmi so zelo važen činitelj državni in javni nameščenci vobče, kajti v njihovih rokah je izvršilni aparat državne uprave. In ta aparat mora prav v današnjih težkih časih povsem brezhibno funkcionirati. In da to tudi bo, morajo skrbeti odločujoči krogi za ustvaritev potrebnih pogojev, med katere smemo v prvi vrsti prištevati občutek zadovoljstva in sigurnosti med nameščenci. V pogledu zadovoljstva je odločilen nameščenev gmotni položaj, ki mora biti tak, da predstavljajo njegovi prejemki eksistenčni minimum zanj in za njegovo družino. Današnji naš gmotni položaj pa je daleč, daleč od tega eksistenčnega minuma in zato je ustvaritev pogojev za občutek zadovoljstva danes nujna in neodlojljiva.

Nič manj važno od tega je tudi vprašanje personalne politike. Poleg gmotnega položaja spada ta med osnovne pogoje za ustvaritev zadovoljstva in sigurnosti. V personalni politiki je bilo v preteklosti mnogo težkih pogreškov, ki se v bodoče ne smejo več ponavljati. In prav iz tega razloga je treba pri premetitvah upoštevati zgolj želje nameščencev samih in ne smejo prihajati pri tem do veljave prav nobeni oziri in vplivi. Napredovanja so važnega pomena v sklopu personalne politike. Zeleti bi bilo, da se vršijo tekoče brez vsakih preskakovanj in zapostavljanj, kajti to bi zelo ugodno vplivalo na vprašanje zadovoljstva in sigurnosti med nameščenci, med katere spadamo in tvorimo njihovo večino prav učitelji. In še eno vprašanje je, ki sodi še prav posebno v ta krog: na starešinska mesta naj se postavljajo samo strokovno in moralno kvalificirani uslužbenci. S tem bo v vseh naših vrstah zraslo zaupanje, ki spada tudi med predpogoje zadovoljstva in sigurnosti.

Poleg vsega navedenega je skrbeti, da se čimprej popravijo vse krivice iz preteklosti, ker bo le tako zavladalo v uslužbenschih vrstah prepričanje, da je stara praksa popolnoma prenehala in v njih bo utrnjena vera, da se izvršujejo vsi personalni ukrepi samo z vidika službene in s tem državne potrebe.

Težak današnji položaj narekuje vsakomur v državi posebne naloge, ki so tem odgovornejšje, čim višja in odločilnejša je funkcija, ki jo kdo v državi opravlja. Nam nalagajo podvojeno skrb za podrobno delo v službi med ljudstvom in v organizaciji, odločujočim krogom pa skrb za ukrepe, ki bodo krepili našo notranjo moč. Od teh so zgoraj navedene naloge tudi ene najvažnejših.

Prav dobro se učiteljsko zaveda svojih nalog za podrobno delo med preprostim kmečkim ljudstvom kakor tudi med delavstvom. Današnji čas nam narekuje, dvigniti med ljudstvom samozavest in narodni ponos, narekuje nam, krepiti ga v veri, da je njegov kulturni in gospodarski razvoj mogoč le v njegovi neodvisnosti in njegovi narodni in državni svobodi. Med naše naloge spada tudi paraliziranje vse tuje, našemu narodu in njegovi svobodi nad vse škodljivo propagande. Vsak posameznik in ves narod morata biti v današnjih časih vedno pripravljena, stopiti na branik svoje svobode na branik svoje domovine. In prav v teh nalogah se zrcali važnost in pomembnost našega poklica. Da nam bo pa v celoti omogočeno še nadalje, izvrševati in uspešno rešiti vse te težke in odgovorne naloge, je nujno potrebna takojšnja izvedba vseh navedenih ukrepov, ki morejo ustvariti naše popolno zadovoljstvo in sigurnost.

Če bodo odločujoči krogi to opozorilo upoštevati — prepričani smo, da bodo —, bo dobila država potrebno notranjo povezanost in silo, ki jo današnji čas nujno narekuje.

Draginja in naš položaj

Stalno naraščanje draginje, ki se je začelo s septembrom 1939. leta, je prizadejalo vsem državnim uslužbencem že takoj v početku resne skrbi. Toda danes, ko je za nami že poldrugo leta tega stalnega naraščanja cen, smo že vsi obupani. Vse naše ugotovitve in primerjave povprečno 100% povišanja cen vsem življenjskim potrebščinam niso zalegle in niso prepričale odločujočih činiteljev, da so ogrožene naše družine. Nujno potrebne zvišanja prejemkov ni in ni!

V početku smo verjeli, da je mogoče zadržati nagel porast cen. Verjeli smo, da je mogoče s strogo določenimi maksimalnimi cenami onemogočiti škodljivo delo raznih spekulantov in verižnikov. Danes tega ne verjamemo več. Praksa iz prejšnje svetovne vojne prihaja ponovno na površje. Preveč jih je takih brezvestnežev, ki bi radi naglo in močno obogateli na račun tisočev in tisočev konsumentov. In ti so tisti, ki povzročajo nezdravo dviganje cen — in kljub temu, da so oblasti budno na straži, vendar mnogi nemoteno opravljajo svoj umazani posel. Čeprav so kazni velike in tudi eksemplarične, vendar je zelo mnogo prestopkov proti uredbi o pobijanju draginje in nedovoljene špekulacije.

V početku naše akcije za ureditev našega gmotnega položaja smo postavljali vedno dve zahtevi: zvišanje prejemkov ali znižanje in

maksimiranje cen. Danes smo prepričani, da moremo pričakovati trenutno ureditev našega gmotnega položaja edino še od zvišanja prejemkov, ki pa mora biti v pravilnem sorazmerju z zvišanjem cen vsem življenjskim potrebščinam. Da je namreč znižanje in maksimaliranje cen nemogoče, nam potrdi sledeče:

Od 1. maja do konca leta 1940. je po statistiki urada za kontrolo cen bilo uvedenih v državi brez Hrvatske 5993 postopkov po uredbi o pobijanju draginje in nedovoljene špekulacije. V dravski banovini je bilo 285 takih postopkov. Skupno je bilo 23 oseb poslanih na prisilno bivanje, najvišja kazen je znašala 100.000 din, 6 mesecev zapora in 6 mesecev prisilnega bivanja. — V banovini Hrvatski je bilo pa 413 primerov in so bili vsi končani z obsodbami. Najvišja kazen je znašala 200.000 din globe in 10 mesecev zapora ter zaplenitev blaga za poldrug milijon dinarjev. Na prisilno bivanje je bilo poslanih 19 obsojenecv.

Toda kljub vsemu temu so se cene dvigale in mi smo prešli iz zaskrbljenosti v obup.

Vsiljujejo se nam vprašanja: Kako dolgo bomo morali prenašati ta obupni položaj? Ali naj postanemo popolnoma preprosti kruhoborci? Ali ne bo uvidevnost prišla prepozno?

Obupni klici!

Prišel je čas, ko moramo pribiti žalostno resnico.

Zdi se nam, da živimo v veliki hiralnici ter dobivamo le toliko hrane, da ne moremo umreti. Kaj smo storili, da smo padli v nemilost in pozabljeno? Vzgajamo narod in mu hočemo samo dobro! Ali je mar to greh?

Vsi, ki služijo naši domovini bodisi tako ali tako, so v tem času kratkega naraščanja draginje hvaležni svojim neposrednim gospodarjem za zvišanje njihovih prejemkov. Z zvišanimi prejemki lahko vsaj delno parirajo udarce krutega časa.

Kaj pa mi državni nameščenci? Od 1939. l. pa do danes smo dobili 100 din začasnega poviška. Cena vsem življenjskim potrebščinam pa je narasla za 100 — 200 — celo 300%. Ali je kdo na svetu tak umetnik (da ne rečem čarovnik), ki bi znal preživeti sebe in družino s takimi prejemki, ki jih danes dobiva? Najbrž ga ne najdete v tej naši dolini šentflorjanski. Obleko in obuvalo — oboje smo kupovali na obroke pred davnim časom — smo raztrgali ter stojimo brez sredstev pred velikim vprašanjem.

Cene stalno naraščajo kljub vsej kontroli in kljub vsem prehranjevalnim uradam. Dobili smo krušne nakaznice, toda kruh in moko je treba kupiti z denarjem. V trgovinah se nam povsod režijo napisi: »Na upanje nič več!« in nas opominjajo, da je treba imeti denar! Denar, danes nam je potrebno mnogo denarja, če hočemo živeti!

Kako stanujemo

V vaški gostilni

Ker čutim, da sem uvrščena med ono učiteljsvo, ki jih sreča ne obsipa z udobnostmi predvsem v stanovanju, si dovoljujem oglasiti se in Vam opisati svoj skromni stan, tako skromno kot v resnici izgleda.

Obstoji namreč iz edine 4 m dolge, 2,5 m široke in 3 m visoke sobe z električno razsvetljavo v II. nadstropju gostilniškega posloja. Ne morem si misliti, da bi mogla v to sobo postaviti udobno pohištvo. Zaradi tega se pač zadovoljim s starimi in od vseh strani znešenimi kosi, ki jih je postavil v sobo gospodar — »hotelire«.

Strinjati se moram tudi z odločbo, naj bodo moja drva prosto na terasi, ker zame, samsko učiteljico, »slučajno« nima drvarnice. Tako so drva prepuščena na splošno uporabo vsakomur, ki si jih slučajno zaželi.

Iz tega opisa si lahko ustvarite sliko stanovanja, ki naj velja za učiteljsko stanovanje. — Na zboljšanje in izbor lepše, udobnejše sobe ne morem misliti, ker velja ta v kraju za najlepšo.

Lesene stene in špranje

Na Vaš zopetni poziv glede poročanja učiteljsva, ki živim v neurejenih stanovanjskih razmerah, se oglašam tudi sam s kratkim dopisom.

Moje službeno mesto se nahaja v bližini večjega trga v ljutomersko-radgongskem srezu. Eno edino stanovanje za oženjenega učitelja se nahaja v tem kraju. Upravitelj ima svoje naturalno stanovanje. Šola je petrazrednica. Drugih stanovanjskih prostorov šola nima. Stanujem v podstrešnem stanovanju, sestoječem iz 1 kuhinje, 1 sobe in 1 sobice. Drvarnice nimam, v klet pa se ob zimskih

Dolgov ne moremo več plačevati. Niti terjatve po advokatih ne pomagajo, opomini nam gledajo iz vseh žepov, ki niso raztrgani.

Vsi ukrepi za pobijanje draginje so samo dobra volja. Draginja je dete časa in jo je težko zamoriti. Propadanju državnega uslužbenca je treba odpomoči s tem, da se državnemu uslužbencu zvišajo njegovi prejemki sorazmerno s porastom cen, da bo mogel preživljati sebe in svojo družino.

Nakaznice za živila niso nikako strašilo. Celo prav je, da so uvedene. Hrana bo vsaj racionalneje razdeljena. Sicer bi itak samo bogati jedli, ubogi pa stradali in pasove pritegovali. Straši nas le to, da bomo imeli denar le za nakaznice, za moko pa ne, ker so trgovci že marsikomu odkleli kredit za mesec februar. Do sedaj je namreč večina državnih nameščencev kupovala tako, da jim je trgovec kreditiral za en mesec naprej. Plačevali so vedno vsakega prvega tako, da jim ni za tekoči mesec nič ostalo. Že od nekdanj velja za nas prislovica: ostali so suhi! — Iz tega sledi, da učitelji in drugi državni uslužbenci nimajo denarja in ne kredita.

Tu zopet ne pomagajo nič drugega kot zvišanje prejemkov in zenačenje draginjskih razredov.

Vsi učitelji in ostali državni nameščenci obupno kličejó merodajnim činiteljem: **Zvišajte nam plače!**

Pomagano bi bilo dvema družinama

Pri nas v M. je stanovanjski položaj težek zato, ker se ne reši prošnja za premestitev učiteljice, ki je poročena z neučiteljem, da bi bila premeščena v bližino svojega moža, kar bi omogočilo njuno skupno družinsko življenje.

Položaj je sledeč:

Krajevni šolski odbor je odobril učitelju N., čigar družina šteje skupno 4 člane — družinsko stanovanje v času, ko je bila na razpolago le 1 soba s kuhinjo, računajoč, da bo učiteljica, ki je poročena z neučiteljem, kmalu premeščena k možu. Takrat bi omenjena družina dobila še 1 sobo in bi bilo stanovanje kompletno.

Od tega je že 4 mesce, a ker učiteljica, ki ima pravico do naturalnega stanovanja še vedno ni premeščena, se učiteljeva družina še vedno stiska v 1 sobi in kuhinji, v kateri ni prostora niti za mizo, del pohištva pa trohni na podstrešju.

Ta družina potrpežljivo čaka na rešitev. Rešitev bi bila možna bodisi s takojšnjo premetitvijo tiste učiteljice k možu ali z doplačilom družini za 1 sobo ali s spremembo odloka o uživanju naturalnega stanovanja.

S premetitvijo bi bilo omogočeno, nuditi učiteljevi družini večje stanovanje in bilo bi urejeno tudi družinsko življenje druge družine, kar bi bilo spričo težkih razmer še posebno zavlečeno, ker ločeno življenje zakoncev še poveča izdatke in kvarno vpliva v vseh ozirih.

S. A.

OPOZORILO

Ponovno opozarjamo na razpis ankete, ki je bil priobčen v 18. številki »Učiteljskega tovariša«. Tovariše in tovarišice, ki žive v neurejenih stanovanjskih razmerah, ponovno pozivamo, da v tej anketi sodelujejo in pošljejo uredništvu popis svojega stanovanja.

Uredništvo.

Važna razsodba državnega sveta

Učiteljem narodnih šol pripada stanarina tudi, če so več mesecev na bolezenskem dopustu.

Pred dnevi je državni svet definitivno rešil vprašanje stanarine učiteljem ljudskih šol, ki se nahajajo na večmesečnem odobrenem bolovanju, in je konstatiral:

Prizadetim pripada tudi za čas bolovanja pravica do stanarine ne oziraje se na to, če zaradi boleznj niso mogli vršiti službe v svojem oddelku.

Po odredbi § 29. zakona o ljudskih šolah mora imeti vsaka šola tolikšno število predpisanih učiteljskih stanovanj kolikor ima posebnih oddelkov. Z drugimi besedami je stanovanjsko vprašanje po določenih tega predpisa vezano na pogoj, da ima učitelj kot uživalec stanarine svoj oddelek. Za reševanje eventualnih stanarinskih sporov je popolnoma irrelevantno število delovnih edinic v oddelku.

V administrativni praksi je nastal spor zaradi sledečega primera. Učitelj neke ljudske šole je bil na odobrenem bolovanju od novembra 1938. leta do konca junija 1939. leta. Prizadet je se obrnil na pristojni krajevni šolski odbor za izplačilo stanarine, toda krajevni šolski odbor je njegovo zahtevo odbil.

Ker je ministrtvo prosvete razveljavilo rešitev krajevnega šolskega odbora, je nastal spor pri državnem svetu. V tožbi proti odločbi ministrstva prosvete je prizadeta občina branila svojo tezo s temi argumenti:

Da ministrtvo prosvete ni pristojno, izdajati rešitve na pritožbe učiteljev narodnih šol, ki se nanašajo na prejemanje stanarine po §§ 29. in 84. zakona o ljudskih šolah in tudi, da se je prizadeti učitelj nahajal na bolezenskem dopustu od novembra 1938. leta

Dosebina:

Resna beseda.
Draginja in naš položaj.
Obupni klici.
Kako stanujemo.
Važna razsodba državnega sveta.
Zveza učiteljskih organizacij kraljevine Jugoslavije.
Lepi uspehi tov. Radovana Gobca.
Franc Gerbec in Učiteljski tovariš.
Med »zaostalimi« v otrokovem stoletju.
LISTEK: Iz doživljajev. — Učitelj Suhač nastopi prvo službeno mesto.
Splošne vesti. — Šolski radio.
— Stanovska organizacija JUU.

do konca šolskega leta 1938./39. in je njegovo službo vršil drugi, kar znači, da on ni poučeval v oddelku;

da je stanarina zvezana z delom v oddelku in da prizadeti učitelj ni bil na poslu ter mu zbog tega ne pripada stanarina.

S svojo razsodbo št. 21.482 z dne 2. decembra 1940. leta je drž. svet zavrnil tožbo prizadete občine in obenem odobril odločbo ministrstva prosvete. V razsodbi je državni svet navedel naslednje razloge:

Iz člena 8., točke 2., Uredbe o ureditvi ministrstva prosvete je jasno razvidno, da je ministrstvo prosvete pristojno, reševati spore glede stanarine učiteljem ljudskih šol. Zaradi tega je navedba v tožbi, ki se nanaša na pristojnost ministrstva prosvete, da rešuje ta vprašanja, po zakonu neosnovana.

Drugi podatek v tožbi, s katerim se osporava zakonitost napadne odločbe ministrstva prosvete iz tega razloga, da je stanarina zvezana z delom v oddelku (kar konkretno ni primer), ni osnove v zakonu iz razloga, ker je tisti učitelj sam imel svoj oddelek. V § 84. zakona o ljudskih šolah je predvideno, da imajo vsi državni učitelji na ljudskih šolah pravico na stanovanje odnosno na stanarino po § 23. in 29. istega zakona. Iz te zakonske odredbe je razvidno, da je predvidena pravica na stanovanje odnosno stanarino za učitelje ljudskih šol v § 84. ali to samo po §§ 23. in 28. tega zakona. V § 23., točka 1., in v § 29., točka 1., je predpisana za občine dolžnost, da zgradijo in v dobrem stanju vzdržujejo šolske zgradbe s stanovanji za upravitelja šole in za toliko učiteljev, kolikor ima šola poseb-

nih oddelkov. V točki 2. § 29. je predvideno, da v mestih in trgih more občina namesto stanovanja dajati stanarino. Z ozirom na to se smatra stanarina kot nadomestilo za stanovanje. Na podlagi tega je občina dolžna, da daje stanarino samo tistim učiteljem, ki jim je tudi drugače dolžna dajati stanovanje, kar znači, da imajo pravico na stanarino od občine samo tisti učitelji, ki imajo svoj oddelek pri tisti šoli. Na podlagi tega more izgubiti učitelj stanovanje odnosno stanarino samo v primeru, kadar po zakonu izgubi svoj oddelek. Po § 145., točki 10., zakona o ljudskih šolah krajevni učiteljski svet odloča po predlogu šolskega upravitelja, kateri učitelji bodo poučevali v posameznih oddelkih. V zvezi s tem more izgubiti učitelj stanarino odnosno stanovanje samo takrat, kadar krajevni učiteljski svet odloči, da v posameznem oddelku učitelj ne dela.

Iz aktov upraviteljstva osnovne šole je razvidno, da ne obstaja sklep krajevnega učiteljskega sveta o odvzetju oddelka prizadetemu učitelju in ni ničesar o tem razvidno iz zapisnikov za šolsko leto 1938/39. Nasprotno obstaja sklep krajevnega učiteljskega sveta, s katerim je prizadetemu učitelju dodeljen oddelek. Iz tega sledi, da mu pripada stanovanje odnosno stanarina, ker je izpolnil vse pogoje iz § 84. zakona o ljudskih šolah. Ker prizadetemu učitelju za čas bolezenskega dopusta ni bil odvzet oddelek, temveč je bila v teku njegovega bolovanja izvršena samo zamenjava, mu torej pripada stanarina istotako, kakor bi mu pripadalo tudi stanovanje v primeru bolezni.

Lepi uspehi tov. Radovana Gobca

Na veji kulturnega napredka je iz naših vrst pognal ze marsikateri brst, ki se je lepo razcvetel. Brez dvoma je glasbeno udejstvovanje tov. Radovana Gobca pomnožilo na tej veji napredek v pravcu slovenske opere.

Nekatera njegova dela bi se smela vzporediti v vrsto večjih inozemskih operetnih tvorcev. Toda žal, Slovenci smo taki, da naše sposobne ljudi odpravimo in njihovo delo omalovažujemo, ker cenimo zlasti ono, kar gradi na polju umetnosti tujina.

Prav zaradi tega se je zgodilo, da so glasbene stvaritve tov. Gobca uprizarjale do pred nedavnim le igralske družine na podeželju, dočim so šla naša kulturna središča neupravičeno mimo tega. Pod mesci je sicer »Učiteljski tovariš« prinesel razveseljivo beležko, da je ljubljanska gledališka uprava uvrstila v gledališki program tudi eno izmed Gobcevih del. Čas sicer beži — toda do uprizoritve do danes ni prišlo.

Tov. Gobec je že l. 1927., ko je bil še mariborski učiteljski človek, napisal opereto »Bog iz harema«, ki so jo uprizorili žalski in guštanski diletantje.

Zivo zanimanje za glasbo, ki se je razvijala v tov. Gobcu že v študentovskih letih, ga je priklenilo, da se je vrgel kot avtodidakt, obdarjen sicer z naravnimi darovi, v temeljit študij glasbe. Tako so rasle iz leta v leto stvaritve, v katerih se je močno stopnjeval in odražal napredek glasbenega razvoja tov. Gobca. L. 1930. sta sledili dve mladinski spevoigr »V bratskem objemu« in »Pomladne cvetke«, ki sta bili uprizorjeni na mnogih šolskih odrih celo širom po Jugoslaviji. Dve leti pozneje je tov. Gobec uglasbil »Kresnička«, ki je doživel največ uprizoritev širom po naši domovini. Celo radijska postaja Beograd je dvakrat prenašala »Kresnička«. Zatem je napisal komično spevoigro v enem dejanju »Kuga« ter komični dvošpev v enem dejanju »Boj med malim in velikim«.

Do pravega operetnega udejstvovanja pa se je povzpela z opereto »Hmeljska princeza«, ki jo je napisal l. 1933. Ta opereta je do danes doživela že 26 predstav in je šla skoraj skozi vse večje diletantske odre.

L. 1935. je končal spevoigro v 4 dejanjih »Tremerski dukat«, ki je sicer največje njegovo delo, a se je izvajalo le v Laškem, ker je opereta zaradi tehničnih ovir na malih odrih težko uprizorljiva. Tehta leta je tudi uglasbil pevske vločke za mladinsko igro »Trnjalčica«.

Ko je tovariš Gobec l. 1938. učiteljeval v Henini, je nastala opereta »Planinska roža«, ki so jo uprizorili v Brezčah, Guštanju, Gomilski in Bohinjski Bistrici, in je povsod žela prav lepe uspehe. Isto leto je izdal tudi zbirko mladinskih zborov pod naslovom »Mladina poje domovini«.

Ciril Petrovec:

Franc Gerbec in Učiteljski tovariš¹

(Ob stoletnici njegovega rojstva.)

Dne 5. okt. 1940. leta je preteklo 100 let, odkar se je rodil v Cerknici naš nekdanji stanovski tovariš, poznejši operni pevec in skladatelj in še poznejši glasbeni učitelj Franc Gerbec. Malokateremu mlajšemu tovarišu je pa znano, da je postal Gerbec s svojimi 17 leti učitelj, organist in cerkovnik v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Tja je prišel iz ljubljanske pripravnice, kjer mu je bil glasbeni učitelj Kamilo Mašek (v teoriji, harmoniji, petju, klavirju in orgulah).² Letna plača Gerbčeva je znašala 320 gl. av. vrednosti.³

¹ Ves čas svojega dopisovanja v naš stanovski časopis se ta naš glasbenik ni nikoli drugače podpisal kot Gerbec. Pri tvorbi pridevnika, ki se pravilno glasi Gerbčev, je že »Učiteljski tovariš« rabil nepravilno obliko Gerbičev. Po nji in pod vplivom svojega angažmana v Zagrebu je Gerbec svoje ime izpremenil v Gerbič.

Med drugim je napisal tov. Gobec nekaj moških in mešanih zborov ter uglasbil več let zaporedoma glasbo k prostim vjam Sokolske župe v Celju. Prispeval je tudi glasbo k naraščajskim prostim vjam za vsesokolski zlet v Beogradu leta 1941. Priložnostno je uglasbil tudi nekaj cerkvenih pesmi.

Lansko leto je uglasbil pevske vločke k dr. Dobroviškovi opereti »Habakuk«, ki je doživela krstno predstavo dne 24. decembra v mariborskem gledališču. Dnevna kritika je sprejela in ocenila glasbeni del operete pohvalno ter osvojila celo trditve, da diha v glasbi precej izvornost. Tako je tov. Gobec prodril prvič v širšo javnost. »Habakuk« je doživel že mnogo uprizoritev. Mariborsko gledališko osebje bo gostovalo s to opereto 7. februarja v celjskem gledališču. Za to predstavo so vstopnice že popolnoma razprodane, kar jasno dokazuje, kako zanimanje vlada med občinstvom. Zaradi tega je mariborska gledališka uprava sklenila, da gostuje v teku mesca februarja še enkrat v Celju.

Nas veseli tovarišev uspeh, ker je to hkrati tudi naš ponos.

Tov. Gobec obeta, da se v glasbenem oziru povzpne v še večji meri, do gradnje umetniško kakovostnih del in bi bilo zaradi tega nujno potrebno, da za njegov glasbeni razvoj skrbi prosvetna oblast saj s tem, da mu poveri službeno mesto v bližini takega kulturnega središča. Provinca in samota mlade umetnike ubijata, ker zavirata poedincem vzpon k izpopolnjevanju. Podeželje zlasti ne more nuditi pravih vzpodbud, ki je glavno gibalno mladega oblikovalca. Umetnik potrebuje tudi zunanjih impulzov, ki morejo dvigniti porast njegovih speh, umetniških tvornih sil. To jedro manjka tudi tov. Gobcu, kar močno izpričujejo faze tvornosti v njegovem glasbenem razvoju.

Učiteljstvo mu k njegovemu poslednjemu uspehu častita. Zeli si obenem, da bi mu njegova muza vdahnala še mnogo uspešnih stvaritev, hkrati pa obogatila našo domačo operetno literaturo, kjer operetni kronist more zaznamovati občutno vrzel in celo sušo.

Gotovo je, da bo gostovanje mariborskih gledaliških igralcev v Celju privabilo k uprizoritvi »Habakuka« tudi mnogo naših tovarišev iz bližnje in daljnje okolice.

Prav bi pa bilo, da mariborska gledališka uprava izposluje gostovanje te operete v beli Ljubljani. Bržčas se zato ne bodo stavljale nobene ovire, ko so glede medsebojnih gostovanj obeh gledališč navezani najlepši stiki in je gotovo, da je tudi mariborski gledališki operetni ansambel na lepi razvojni stopnji.

D. P.

Zveza učiteljskih organizacij kraljevine Jugoslavije

Iz razlogov, ki bodo razvidni iz tega stavka, sem se odločil, povrniti se še enkrat k argumentaciji tovariša Dimnika v 20. številki »Učiteljskega tovariša«. Ne storim pa tega, da bi prišla s tovarišem Dimnikom do soglasnosti, ker vidim že iz dosedanjega poteka polemike, da se nama to ne bo posrečilo. Podajala bi se le v nevarnost, da bi tirala govornjenje drug mimo drugega samo v skrajnosti, kakor se tako pogostoma izmalčijo slične polemike.

Glavni argument tov. Dimnika je slej ko prej, »da sem zapadel v usodno zmoto nepoznavanja razmer in na tej zmoti gradim svoje predpostavke in hipoteze, zato pa zapadam v logična nasprotstva in gradim na dvomih ter se zadovoljujem z vsako rešitvijo, samo da napravim poskus...« Od kod ima tov. Dimnik dokaz, da ne poznam razmer? Ali mogoče iz dejstva, da zastopam stališče slovenskega učiteljstva za uresničenje jugoslovanske učiteljske zveze? Najbrž, kajti njegova argumentacija bi menda glasila nekako takole: Če bi slovenska delegacija poznala razmere na Hrvaškem in v Srbiji tako, kakor jih poznamo tu v centrali, poleg tega pa ta problem tudi tako občutila, kot ga občutijo srbski tovariši, bi resolucija slovenskega učiteljstva o forsiranju jugoslovanske učiteljske zveze gotovo izostala.

Priznam rade volje: taki argumentaciji bi tudi jaz pritrdil. Toda... in ta »toda« je važen za naše stališče... Slovenci ne razumemo razmer na Hrvaškem tako, kakor jih razumejo v Beogradu ter nanje tudi čustveno ne reagirajo tako.

Če tov. Dimnik trdi, »da se mora resno vodstvo organizacije izogibati poskusom na račun organizacije«, razumem to samo tako, da gre tu le za čustvene komplekse pri srbskih tovariših, ki jih on v neposrednem stiku z njimi pozna, ne pa za negativno ali pozitivno razpoloženje pri Hrvatih. Le s tega vidika bi mogel postati tak poskus ne le nesmotrni, temveč našemu združenju celo škodljiv. Dosludno temu spoznanju dobiva seveda to vprašanje sedaj povsem drugačno konstelacijo: poskus pobude se iz Beograda ne sme

napraviti, ker obstaja nevarnost, da bi jo Hrvatii mogli sprejeti. V tem fatalnem primeru bi padla vloga, ki se danes še lahko odriiva Zagrebu, na ramena Beograda.

V tem domnevanju me potrjuje tudi mnenje, ki ga je priobčil tovariš Danilo Milanović v 30. in 31. številki »Narodne Prosvete« in ki glasi dobesedno takole: »Končno se mora upoštevati tudi okolnost, da se je javil v okviru hrvatskega pokreta neki plemeški spor, ki je že sam po sebi zelo težak in ima reperkusije na velik del učiteljstva izven meja banovine Hrvatske. V takem položaju je treba, da so si tovariši iz Slovenije na janšem, da ga ni med Srbi učitelja, pa bodisi kakršne koli popularnosti, da bi smel zagovarjati zvezo z neko učiteljsko organizacijo — in to ne samo v Hrvatski, marveč kjerkoli —, v kateri bi se čutili srbski učitelji bodisi stanovsko ali nacionalno neenakopravni.«

Stvar je sedaj jasno zapisana in to po osebi, ki ji glede naše stanovske organizacije ne moremo podtikati niti neresnosti niti destruktivnosti. Tovariš D. Milanović stoji visoko nad sličnimi sumničenji.

Prihibiti pa moram dejstvo, da smo to vprašanje tudi tukaj v Ljubljani že od vsega početka tako razumeli in da zaradi tega tudi tovariš Hreščak ni nikdar »zapadel v usodno zmoto nepoznavanja razmer«.

Kljub pravilnemu razumevanju razmer in nevarnosti očitka »romantike besed in praznih form«, kakor označa tov. Milanović naše forsiranje jugoslovanske učiteljske zveze, ostajamo Slovenci na svojem stališču. To pa ne zaradi kake pubertoidne svojeglavosti, marveč iz prepričanja, da se bodo odnosi vsega učiteljstva v državi še najprej in najpogostejše rešili v skupni organizaciji, kjer samo so mogoči blažilni medsebojni vplivi. Nismo romantiki, smo pa le še taki optimisti, da verujemo v dobro voljo, čiste značaje in pravo tovarištvu pri večini tovarišev na vseh teritorijih države. Ločeni sicer lahko podlegajo škodljivim izvenstanovskim vplivom, organizirani se jih bomo pa znali z združenimi močmi obvarovati.

Al. Hreščak.

Anica Ivančeva:

Iz doživljajev

Mladostni sen, kje si? — Čas, ko človek toliko hrepeni in toliko hoče. Poln srečnih, blaženih pričakovanj v boljšo bodočnost; tisti srečni mirni, tako zaželeni kraj, za katerim sleherni mlada duša kopni in si ustvarja sanje; saj samo sanje so resnične, drugo je le prevara!

Visoko v hribih, obdano z nepreglednimi smrekovimi in jelkovimi gozdovi, je majhno naselje siromašnih narodnostno mešanih prebivalcev. Ob obronku gozda stoji staro poslopje — enorazredna šola. Zaradi hitro menjajočih se učnih moči vladajo prav slabe šolske razmere. Pa saj ni čudno, da človeka ne drži dolgo tu; saj ni ne trgovine, ne mesarije, ne pekarne — sploh nič, kamor bi se človek zatekel, kadar začne razsajati sitni zelodec.

Če hočeš zemljo, si jo pojdi iskat v bližnjo, 12 km oddaljeno vas! Če ti zmanjka soli, jej neslano, saj te prej mine potrežljivost, preden se prikotališ čez hribe in doline do trgovine.

Tako se godi neštetim mladim učiteljicam in učiteljem, ki pa med počitnicami uživajo toliko zavidanj s strani mnogih oseb. Zopet je bila vas brez učitelja. Že tretje leto so miši gospodarile po razredih in se sprehajale po zaprašeni, razbitih in črvihih šolskih klopeh. Za spremembo so pogledale tudi v staro polomljeno policco, podobno neke vrste omari, in brskale po preluknjanih odlokih, ki so nepregledani in nevpisani v pravilni zapisnik — ker ga ni bilo — eden za drugim gostovali na povelje raznih poštnih prinášalcev.

V tako urejeno šolo je bil imenovan mlad nadebuden začetnik, poln idealnih podvigov. V glavi so se mu porajali raznovrstni načrti, kako bo ustanovil in preuredil to in ono; dvignil raven ljudske kulture in omike.

Bila je pusta jesenska sobota. Nepregledne progte goste sive megle so se prepletale po pobočju daljnjih gora. Komaj so nosile težke vodne hlače in vsak trenutek je bilo pričakovati, da bodo odložile svoje težko breme in ga spustile materi zemlji v naročje.

»Slab dan sem naletel, no pa saj tudi puisti dnevi minejo,« se je tolažil popotnik blizu mene in veselo zatrdil, da se pelje na novo službeno mesto za učitelja in vzgojitelja naroda. Oči so mu kar žarele od veselja, da je po dolgem čakanju na službo prišel vendar tudi on med tiste srečne, ki so bili ovekovčeni v časopisnem stolpcu, pod naslovom: »Namestitve učiteljev«.

Sopotniki so ga sprva z zanimanjem poslušali in z vprašanji podžigali njegovo zgovornost. Ko so ga vprašali, katero je vendar tisto srečno, tako željno pričakovano mesto, je povedal ime srečnega kraja. Na licih nekaterih je zaigral bežen pomiljevalen nasmeh, češ: »No tega se je pa res treba veseliti. Kakor se zdaj revež veseli, tako se bo v kratkem razočaran žalostil nad svojo nemilo usodo.« No, pa mu niso hoteli kaliti sreče in mu greniti poti, saj bo že tako prezgodaj spoznal vso njeno trpkost in pezo nevspečnosti.

Bližnja gospa, ki je bila namenjena v isto smer in je službeni kraj mladega učitelja dobro poznala, se je vpletla v pogovor in mu je začela pojasnjevati: to in ono. Po par stavkih je ubogi novinec kar debelo gledal. Ugovarjal je na vse načine, da to vendar ni mogoče, čeprav se mu je prikrdel že dvom v njegovo upajočo dušo.

V mestu je prestopil na stransko progo in nadaljeval pot. Kmalu je bilo konec vožnje z vlakom. Treba je bilo izstopiti in se podati na pot v obljubljeno deželo. Odnesel je svoje kovčege v čakalnico, kajti začelo je neusmiljeno deževati. Pri duši mu je bilo vedno tesneje; tudi njegovo dušo so zajeli sivi oblaki in zastrli sonce sreče in veselega razpoloženja. Kaj sedaj? Sam med tuji obrabi, ki te gledajo tako prodirno in nezaupljivo.

Nekaj časa se obrača, vprašuje in zdaj pa zdaj prestreže tudi voznike ali ni morda kateri iz one vasi. Kmalu se je število radovednežev okrog njega večalo in vsakemu znova je moral pripovedovati, kam je namenjen. Deževalo je kot za stavo. Vsega tega je bil že sit in zoprni so mu postali vsi radovedni, nerazumevanje izražajoči pogledi. »Oh, da bi bil že enkrat tam! Potem bo že šlo.« V bližnji gostilni je povprašal, kako bi najlaže dospel na cilj. Svetovali so mu, naj počaka kakšnega voznika, ker sam ne pride gori. S kovčegi ne more na pot, ki se vzpenja 25 km v hribe. Sam bi že še priromal, a ti preklicani »kufri«, da bi jih »pajk pocitral«, koliko mu dajo sitnosti. Pa brez njih tudi ne sme; saj je v njih shranjeno ono, kar mu je neobhodno potrebno. Končno se je ojunačil in jo peš mahnil v hribe. »Saj sem vaju hoje. Kaj bi se plašil, to vendar ni tako reč.« si je prigovarjal. »Človek ne sme vreči takoj puško v koruzo.« — In nastopil je težko pot. Šel je mnogim, za mladega neizkušenega začetnika pretežkim oviram in težavam naproti, ki jih je bil v teku časa deležen v službenem kraju. Niti slutiti ni bremena raznovrstnih zaprek, ovir in težav, ki so se mu nastajale na pot pri šolskih, upraviteljskih, gospodarskih in osebnih zadevah.

Vendar prav v težkih, skoraj nepremagljivih dogodkih, se vztrajen človek dviga in raste. Njegov značaj postaja jeklen in ne-omajen. Kako bogat je na izkušnjah v vseh ozirih. Samo, kdor je sam, poskusil trnjevo pot v življenje, ta bo razumel človeka pri svojih borbah. Toda žalostno dejstvo je, da današnji svet gleda na take »hribovce« bolj z viška, namesto da bi gledal v njem junaka, ki je doživel in premostil nešteto težkoč ter storil v marsičem neizmerno več za narodov blagor, ki pa seveda ostane prikrito, kot pa »gospodski« meščani po ugodnih in gladkih cestah.

V-ar.:

Učitelj Suhač nastopi prvo službeno mesto

Konec je bilo štiriletnega čakanja.

Učitelj Suhač je že v časopisu čital svoje imenovanje.

Imenovan je bil v nek zakoniti hribovski kraj, katerega imena še nikoli ni slišal, kljub temu, da je bil zemljepis njegov najljubši predmet v šoli. Vendar ga to ni motilo, samo, da je bilo konec tega nestrpnega čakanja, da je bilo le enkrat konec te more, ki je ležala na njegovi duši.

Kmalu je zvedel, da je njegov prvi službeni kraj 18 km oddaljen od železnice, visoko v hribih, da je tam enorazrednica, kjer že več mesecev ni bilo pouka, da je v kraju, z raztresenimi hišami, le ena gostilna, brez trgovine itd.

A vse te negativne vesti niso omajale v Suhačevi duši pozitivnih občutkov, da bo vendar sedaj samostojen, neodvisen človek, in

uravnal tudi članek sam. Vsa navodila in navse za ta dan je podal svojim tovarišem iz lastne skušnje, ki jo kaže zlasti stavok: Skrbti tedaj, dragi učitelj, in si prizadevaj, da si že prvokrat pridobiš ljubezen učencev in jim že prvi dan šolo priljubiš.

V 5. št. je njegov sonet Ave Marija, ki kaže, da je Gerbec tudi pri nabožnih pesmih lepo izrazil svoja čustva in jih dobro prelil v vezano besedo.

Enajsta številka Učiteljskega tovariša prinaša Gerbec uvodnik »Nekaj šolskim pripravnikom in učiteljem«. V njem podaja učiteljem nasvete, kako naj se dalje izobrazijo. Učiteljski abiturienti z dobrimi izpričevali ne smejo misliti, da je z izvršnim izpričevalom tudi konec njihove samozobrazbe. Učitelj se mora izobraževati vse življenje.

Zlasti opominja učiteljske pripravnike, naj ne zanemarjajo tistih ur, ko morajo hoditi po raznih šolah v mestu poslušati pouk izvežbanih učiteljev. Vse, kar slišijo, naj si skrbno zapisajo v poseben zvezek, ki ga bodo zelo potrebovali, ko zapustijo učiteljske.

Pa tudi potem naj se po možnosti udeležujejo med- in konecletnih izkušenj po raznih šolah. Tam naj bodo navzoči z vso pazljivostjo in naj se uče. Če kaj napačnega zapazijo — naj sebe opozore, naj takih napak ne delajo, ne smejo se pa posmehovati in glasno kritizirati, ampak naj vsakega družu z vsemi učitelji bratovska stanovska ljubezen.

V 12. št. je izšel Gerbecov spis »Za stara zastavica — pa jo je težko uginiti. Je to članek, s katerim je on prvi načel v našem stanovskem glasilu gmotno vprašanje tedanjega slovenskega učitelstva. Članek obsega dobre tri strani in vprašuje, zakaj je najvažnejši stan slovenskega naroda — to je učiteljski stan — najslabše plačan in še to borno plačo mora zbirati na tako poniževalen način, kot bi pobiral miloščino, ne pa trdo zaslužen plačo. Seveda — pristavlja, da mu te zastavice ne bo nihče rešil, ker se ne da. Poziva pa deželni zbor, naj to vprašanje učiteljskih plač reši tako, da bo rešil učitelstvu ugled pri ljudstvu, njega samega pa težkih gmotnih skrbi. To je bila enkrat moška beseda.

Drugi letnik Učiteljskega tovariša v letu 1862. prinaša Gerbecov članek Pravopisje v ljudskih šolah. Priobčil ga je zato, ker učiteljstvo tedaj še ni imelo primerne slovnice za uporabo pri pouku. Zato je Gerbecov članek opozarjal, kje naj začne učitelj s pravopisnim poukom, in daje navodila, kako naj opozarja otroke na posameznih stopnjah na pravopisna pravila. In sicer naj se začne tak pouk že takoj v prvem razredu, ko se nauče čitati in pisati vse črke. Enako kot se prvi daje navodila tudi za višje razrede. Splošno nasvetuje le čim več vaj in manj pravil. Ta članek je izšel v 5. in 6. številki Učiteljskega tovariša.

Poleg tega prinaša 5. številka v rubriki »Novice« Gerbevo Povabilo na naročbo slovenskih pesem — sledeče: Bratje slovenski, čas nam je prizzoril, enako krasnemu pomladanskemu jutru, da se razlegajo naše mile domače pesmi po vseh krajih mile slovenske zemlje, in prosí prijatelje, da bi mu naročnike nabirali.

Na str. 142. je natisnjena Gerbeva pesem: Pomladansko jutro — za tisti čas prav posrečena. Na koncu pravi:

Zapustil tebe bom, premrzli zid,
Napajal z lepotijami svoj vid
In s ptico pevkino bom pel na glas,
Dokler pomlad preljuba bo pri nas.

15. številka Učiteljskega tovariša prinaša najprej oceno prej omenjene Gerbeve zbirke, ki je nosila naslov Glasi slovenski. Ta ocena je za skladatelja prav ugodna. Recenzent prav pohvalno omenja vse skladbe, zlasti pa »Svojemu čolničku« in pa »Vojakom v slovo«, in zbirko toplo priporoča vsem slovenskim pevcom in domoljubom. Naslov te Gerbeve zbirke je Glasi slovenski.⁴

⁴ Letnica 1861. za nastanek Glasov slovenskih v S. B. L. I., str. 208., je torej napačna in se naj izpremeni v 1863.

bo imel službo in bo opravljal svoj poklic, za katerega se je pripravil, pa makar bo nastopil trnjevo pot Martina Kačurja.

Nebo je rosilo, ko je v spremstvu svojega očeta izstopil na poslednji postaji iz vlaka. Začelo je vedno močnejše deževati, kakor bi se hotelo nebo razjokati nad usodo ubogega učitelja Suhača, ki sicer s pogumom, a že z mešanimi pozitivnimi in negativnimi občutki nastopa svojo trnjevo pot v življenje, za grenko skorjo črne kruha.

Dolga je bila pot.

Spočetka sta se oče in sin razgovarjala in občudovala novo okolje, v katerega sta prišla, a polagoma so postale besede redkeje, vsak je nosil svojo prtljago in se tesneje stisnil pod dežnik. »Romantična pokrajina« je postala nezanimiva, v glavah obeh pa so se z bliskovito naglico vrstile različne misli. — Deževalo je neprenehoma in poti ni hotelo biti konec.

Blatna, mokra, lačna, utrujena in celo premražena, kjub temu, da je bil prvi dan mesca junija, sta končno sredi popoldneva prišla do lesene hiše, kjer je bila po pripovedovanju ljudi šola.

»Tako sedaj sva tu!« je rekel oče in postavil težak kovček na prvo stopnico in zaprl dežnik.

»Hvala Bogu!« je odgovoril Suhač, ves utrujen in premočen.

Od bližnje hiše so začudeno gledali prišleca, končno je pristopil starejši, kmečki človek v lesenih cokljah, pozdravil in prijazno pristavil: »Gotovo je prišel novi učitelj k nam, smo že čuli, da bo prišel!« in pričel je odklepavati vrata nizke lesene hiše, »ki naj bi bila šola«. »Slabo sta naletela!« je še dodal.

Takoj na isti in prihodnji strani je pa Gerbecov članek Popravek nekaterih tiskarskih pomot v »Glasih slovenskih«, ki mu jih je zagrešil tiskar na Dunaju.

V Učiteljskem tovarišu iz leta 1863. je pa Gerbecov članek Prošnja. V njem omenja slovenske narodne pesmi, ki so jih rodoljubi mnogo nabrali. — Važno pa ni samo besedilo teh narodnih pesmi, ampak nič manj važni niso napevi, ki žive med našim narodom, in škoda bi bilo za vsak biser, če bi se izgubil.

Da se Gerbec ni sukal samo v ozkem krogu slovenske glasbe, ampak je imel pogled uprt tudi na jug, nam priča ravno ta njegov članek. V njem omenja tudi skladatelja Srba Stankovića, čigar zemeljske ostanke so letos iz tujine prepeljali v rodno Srbijo in ga pokopali v Beogradu. O njem pravi Gerbec, da je tudi spoznal ceno in pomen narodnih napevov ter jih nabiral med svojim narodom, kar nam pričajo njegove bogate zbirke.

Zato se obrača do svojih tovarišev in rodoljubov, naj mu pomagajo nabirati napeve in jih ali harmonizirane četverglasno ali pa samo enoglasno pošljejo na njegov naslov v Trnovo.

Marija Klofutarjeva:

Med „zaostalimi“ v otrokovem stoletju

(Nadaljevanje)

Delo zasluži plačilo. Več ali manj pravičen paragraf je oklenil mladoletnike v jarem prisilnega dela, čeprav vrednost dela niti od daleč ne krije stroškov za vzdrževanje gojenec. Vendar bi bilo dobro, če bi bilo v poglobljenovalnih zavodih vsako delo plačano, kot je n. pr. v kaznilnicah. Tot dviga moralno vrednost dela, vzbuja čut zavarovanosti, saj čaka na »črne dni« nekaj pošteno zasluženih dinarjev, vzbujajo željo po tekmovanju, ki je v tesni zvezi z izpopolnjevanjem, budi veselje do dela, s tem koncentriira gojenčeve najboljše tvorne moči, krepi voljo, ki se stopnjuje do čute dolžnosti in etične samozavesti. Še majhen skok — in gojenko smo privedli do čute odgovornosti.

V tesni zvezi s čutom odgovornosti je čut za pravičnost in krivico. Ker vzgojevalnice ne običe ljubi Bog vsako soboto, da bi kot pravičen sodnik dobro plačal in hudo kaznoval, spada tudi ta dolžnost v vzgojiteljevo kompetenco. Vzgojno pravilo je, da je otroka treba kaznovati le na podlagi prestopka, da delikt razume, mu je žal in ve, da bi ga moral na nek način popraviti. V tem primeru sprejme zaslužen kaznen z istega moralnega vidika kot zaslužen nagrado ter ne grozi z maščevanjem.

S spoznavanjem etičnih vrednot preidemo na umstveno vzgojo, katere bistvo tolmači O. Zupančič svojemu Cicibančku, ko gledata razne luči (sonce, mesec, zvezde, ogenj) z besedami:

»Kaj je naša zadnja luč?
Naša zadnja luč je duh;
Vse je mračno, duh nam seva,
k Bogu pota razodeva.«

Svetloba, ljubezen in življenje so tri šolske zvezde vodnice. (Herder.) Če ta trozvezni ideal na pedagoškem nebu ozarja učilnice s

kjer krožijo solnce in merijo čas,
večnomirna, brezobzirna,
noč in dan teko preko nas

(O. Zupančič — Duma.)

nastane v šoli življenja ali delovni šoli med gojenci sama po sebi tekmovalna borba.

Čim smo v vzgojevalnici dospeli do duševnega utripa »hočem«, ki je zakoreninjen v človeških potrebah, koristih, željah in nagnjenjih, smo postavili osnovo intelektualnemu pouku, katerega delokrog je daleko večji kot kateri koli osnovni ali srednji šoli.

Intelektualna vzgoja v zavodu mora biti pristopna vsem, zlasti pa onim, ki si pred prihodom v zavod niso pridobili dovolj znanja in izobrazbe, ter onim, ki so preveč enostran-

Nabrane napeve bo uredil in za tisk pripravil ter v zvezkih uredil, da se bodo, kar jih bo pripravnih, tudi za šolo rabilo.

Ali je Gerbec te napeve res izdal, ne vem. Imam pa od njega komponirane in po učitelju Malenšku poslane narodne pesmi iz tuhinjske doline, ki jih je v malih zvezkih izdajala Glas-bena Matica v Ljubljani.

Med premembami učiteljskega stanu prinaša Učiteljski tovariš v 20. št. sledečo pripombo: G. Francetu Gerbecu, učitelju v Trnovem, je dovoljen začasen dopust in njegovo službo bode opravljal g. Leopold Cvek, bivši podučitelj v Škofji Loki.

V 21. št. je pa Gerbecov dopis:

Slovo.

Vsem blagim prijateljom in tovarišem, pri katerih se nisem mogel osebnostno in pis-meno posloviti, ko grem sedaj v konservatorij v Prago, prisrčno rečem: Z Bogom!

Franc Gerbec,
učitelj v Trnovem.

S tem slovesom smo pri Gerbecovem sotrudništvu v Učiteljskem tovarišu nekako pri polovici.

(Se nadaljuje.)

Pri psihofizično zdravih gojenkah teče proces duhovnega razvoja večinoma v normalnem pravcu.

V poglobljenovalni vzgojevalnici je v tem malo drugače. Opozoriti moram na nekatere razlike v pouku, predvsem moramo računati z mnogimi zavestnimi sferami, z naravnimi, življenjsko globokimi predstavi kmečke deklice ter s prenasičenostjo mestnih blazirank, ki so okusile že vse z veliko žlico. Spajanje teh dveh nasprotnih elementov v nov življenjski krog zadeva ob težkoče.

Ne morem kaj, da tukaj zopet ne citiram Masarykov afizem iz že večkrat omenjene Čapkovje knjige.

»Glavno je, otroke rad imeti, znati se v mislih in čustvih poglobiti v njihovo duševno življenje, ki je bolj konkretno in simbolično kot abstraktno in naučno. Pouk mora biti nazoren, povezan z onim, kar vidi otrok okrog sebe, in čim bolj individualiziran. Sploh bi se moralo mnogo več misliti na šolo, vzgojo in pouk — pa tudi dati mnogo več materialnih sredstev kot do sedaj.«

Kot povsod, mora tudi v poglobljenovalni vzgojevalni pouk biti čim zanimivejši. Iz zanimanja izvirača pozornost vpliva na razvoj in jasnost predstav ter spomina, ki omogoča koncentracijo, temelj intelektualnega pouka. Če bi otroci in odrasli bili vedno sposobni moralne in intelektualne koncentracije, bi kriminalna kronika beležila mnogo manj del, izvršenih v afektu, pa tudi iz površnosti in lahkomišelnosti. Če bi se otroci spominjali vseh dobrih nauk in del, bi bili dobri, hvaležni in karakterni.

Ker je v zavodu mešanica otroških tipov, ki se bodo naselili širok pot državi, je treba iz učnega načrta izvečati samo ono snov posameznih predmetov, katere prisvojitve bo otroke usposobila za praktično življenje, ki ustreza cilju zavoda, t. j. moralni vzgoji in poglobljanju, in ki ne obremenjuje šibkega »mostička« duševno zaostalih.

Poklicna vzgoja.

Dočim je vsaka osnovna šola nekaka institucija splošne izobrazbe, so razne nadaljevalne šole z zvezi z izpopolnjevanjem gojenčevih individualnih sposobnosti poklicnega značaja. Cilj te vzgoje je usposobljenosti za samostojno življenje.

Najmanj bojev povzroča izbira poklica kmečkim fantom in dekletom, ker se po navadi sami odločijo za kmečko delo ali kako rokodelstvo, ki ostane na deželi. Z etičnega in znanstvenega vidika je ta poklic najzavlednejši, saj samo v čisti naravi lahko mladoletnik nemoteno preživlja pubertetno dobo, ko si kompleksno delo pestro izpreminja po letnih časih in se nihče ne zaveda, kdaj je začel poklicno delo, kdaj je mladenič zamenjal pastir-ska palico za pluzno držalo, kdaj mladenka leseni srp za rezilo. Vedno sveža, izpreminajoča se narava poživlja in hrani njihovo duševnost, razvija čut za estetiko, negovanje rastlin, cvetja, drevja in živali pa čut razsodnosti, nežnosti, čustvenosti, dolžnosti in odgovornosti, poleg razvoja goskodarskih komercialnih interesov, ki jim bodo regulirali življenjsko pot.

Delo pod vedrim nebom, v neskaljeno čisti, večno lepi narodi vpliva pomirljivo na dozorevajočo seksualnost. Večina deklic iz kmečkega okolja je prišla v zavod seksualno nedotaknjena, pa tudi že prej omenjeni spolni konflikti jih niso iztirili. Slabe gmotne razmere sploh, preobljudenost pasivnih krajev, pa tudi hrenjenje po razširjenju obzorja prisilita »zvesto srce in delavno ročico«, da čestokrat nepripravljena zdrsne na mestni moralni poledici.

(Nadaljevanje sledi.)

—t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v njenih podružnicah v Celju in Mariboru si boste lahko nabavili banovinske zvezke za šolske naloge, ki so vpeljani namesto državnih. — Risanke niso predpisane, zato uporabljajte one, ki jih izdeluje in prodajajo naše knjigarne.

Sedaj ko je bil Suhač sam, mu je postalo še tesneje pri srcu, da bi se najraje razjokal. A bil je vojak, trden in odločen, pa je premagal to bol. Po očetovem odhodu je prišlo nekaj najbližjih otrok v šolo. Te je posljal okrog, da obvestijo druge, naj pridejo prihodnji dan v šolo.

Drugi dan je bil razred poln. Vsi so začudeno gledali novega učitelja, saj so starši doma pravili, da bo novi učitelj hud in bo sigurno imel šibo. S strahom so gledali od najmanjših do največjih izza klopi.

Dan za dnem je učitelj Suhač učil in se trudil s temi hribovskimi otroki, počasi je šlo, a vendar je šlo.

Hrana mu je delala največje težave. Hranil se je pri kmetu, kjer je pač tako, da jedo tedaj, ko je čas, če pa ni časa, pa sploh ne jedo. Kakšen je bil njegov jedilni list.

Zajtrk: mleko in koruzni žganci iz doma namlete moke.

Obed: Zatepena krompirjeva juha in rezanci, ki so bili iz črne moke, s to razliko, da so bili enkrat široki, drugič ozki, tretjič debeli, četrtič tanki, zopet dolgi ali pa kratki. Bili so pa vsaki dan.

Večerja: Zabeljen krompir in skodelica mleka.

To je bil jedilni list učitelja Suhača. Pri tem je vzdržal skoraj eno leto, potem pa je pričel sam kuhati.

Skoraj štiri leta je služboval Suhač tam v »planinskem rajju«. Po nešteti prošnjah je bil končno premeščen.

Huda je bila prva pot v življenje in, ko bi moral sedaj biti življenjska pot slajša, pa jo greni nam vsem zob časa, in upanje, da bo naša življenjska pot enkrat lepša in boljša, je sen mnogih učiteljev Suhačev.

no dejal in postavil vse na mizo. Počasi je zopet odšel ter še dejal: »Če bosta kaj rabila, pa pokličita!«

Nobenemu ni bilo do hrane, kajti kljub lakoti nista mogla ne jesti ne piti, bila sta preveč utrujena.

Počasi sta pričela odpirati prtljago in razdevati reči.

»Na čem bom pa spal?« je vprašal Suhač.

Poklicala sta kmeta, ki je potem prinesel velik snop slame, v slamnjačo pa je naphal ajdovih pleh ter tako pripravil ležišče. Rjuhe, zglavniki in dve odeji pa si je učitelj prinesel s seboj. Tako je bila pripravljena postelja na ajdovih pleveh.

Ko se je zvečerilo, sta oče in sin takoj legla k počitku. Oče je hitro zaspal, sinu pa ni hotel spanec zatisniti trdnih oči. Misli, slike, doživljaji zadnjih dni so se mu vrstili pred očmi, a vsaka misel, vsak doživljaj mu je namesto radosti prinesel kruto razočaranje. Nikoli v življenju si ni mislil, da bo na prvem službenem mestu kot učitelj spal na ajdovih pleveh. Kruto je bilo njegovo razočaranje in poklic, ki si ga je izbral z veseljem, mu je prinesel prvi dan na pot toliko težav in težkoč, katerih si nikoli ni predstavljal. Končno je vendar zaspal.

Zjutraj zgodaj, ko je komaj nastopilo jutro po dežju, ju je zbudilo čudno krukjenje. »Kaj je to?« sta hkrati oba vprašala. Spoznala sta, da spita nad svinjskimi hlevi in da krukijo prašiči pod njima. V sobo pa je prihajal skozi špranje na podu »mamljivo« vonj po svežem svinjskem gnoju.

Za zajtrk jima je domača hčerka prinesla lonec sveže prekuhanega mleka, ki jima je dobro teknilo. Oče se je oblekel in se napotil nazaj v dolino.

Možak je bil zelo uslužen, razkazal je poslopje, ki je bilo prav za prav njegova last, in je dal le eno sobo za razred in mali »štibilc« občini v najem za šolo.

Razred je bil majhen, prav za prav srednje velika kmečka soba, neometana tako, da so se videla bruna, iz katerih je bila zgrajena. »Štibilc«, ki je bil namenjen za učiteljevo »naturalno stanovanje«, pa je bil tako majhen, da sta dva človeka komaj imela v njem prostora.

V tej zasilni sobici, ki je bilo učiteljevo naturalno stanovanje, seveda tudi neometani, je bila prazna stara postelja, miza s klopjo in majhen železen štedilnik. To je bil ves inventar.

V štedilniku je možakar kar sam hitro zakuril, saj je vedel, da imata potnika za seboj dolgo pot in sta oba premočena in premražena.

Splošne vesti

— Stanarina učiteljicam, ki so poročene z neučitelji in ne žive z možem v skupnem gospodinjstvu. Na številna vprašanja sporočamo, da pripada stanarina samo tistim učiteljicam, ki ne živijo v skupnem gospodinjstvu z možem učiteljem ali pa neučiteljem. Vse objave se nanašajo le na učiteljice, ki živijo ali so živjele v ločenem gospodinjstvu.

— Knjige Slovenske šolske matice so že v tisku, zato jim bo treba čimprej določiti naklado. Odbor SSM opozarja vse gg. učitelje in

učiteljice, da se v svojem interesu čimprej oglašajo pri gg. poverjenikih SSM in se naroče na letošnje knjige, ki jim bodo pri praktičnem šolskem delu dobrodošle. Gg. poverjeniki pa prosimo, da nam čimprej sporoče končno število naročnikov in nam po možnosti pošljejo tudi naročnino, ker bomo morali stroške v tiskarni takoj poravnati. Gg. upravitelje ljudskih šol vljudo naprošamo, naj poskrbe, da bodo tudi vse šole naročnice na knjige SSM.

Odbor Slovenske šolske matice.

Iz listov

— Na šolah so končali prvo polletje je naslov daljšega članka v »Slovenec« z dne 1. II., v katerem trdi pisec tudi sledeče: Če se mednarodni dogodki tako še ne odražajo v šolah, kakor je to bilo iansko leto, pa je zato socialni problem na šolah tembolj pereč. Med delavsko in uradniško mladino se bo vedno bolj začelo poznati, da mora ta mladina zelo štediti s svojo obleko in biti doma skromna pri tistem, kar prihaja na mizo pri kosilu ali večerji. Še bolj pa bodo socialne okoliščine težile profesorski stan; dohodki so le šibko v skladu z dnevnimi cenami, uradniške družine pa imajo navadno precej otrok. Če se bo prehrana znala s pravilnim razdeljevanjem ohraniti v redu in stalnosti, tedaj bodo pač kmalu nastopile velike ovire in preskrbi z obleko in obutvijo. Vsega tega je dovolj na trgu, toda cene, cene, cene...

— Temeljne smernice vaše prosvete je naslov članka v reviji »Misel in delo« št. 1., v katerem čitamo tudi sledečo ugotovitev: Če po eni strani upoštevamo pomembnost državne prosvetne politike, ki bi morala biti čim bližje potrebam našega splošnega kulturnega razvoja, potem je treba upoštevati in z vsemi sredstvi podpirati tiste kulturno prosvetne organizacije, ki si na lastno pobudo in s svojimi posebnimi programi prizadevajo širiti izobrazbo in pospeševati kulturo svojega naroda. Prav v tem pogledu pa imamo žalostne izkušnje. Niso redki primeri, ko se pozitivna stremiljenja ne podpirajo, čisto pa celo sistematično ovirajo.

— Zanimive številke o ruskem šolstvu priobčuje Ivan Hribar v svojem članku: Sužuj sovjetskih socijalističeskijh republik, ki je izšel v 1. številki revije »Misel in delo«. Tu čitamo med drugim: Šele po prvi petletki, tedaj od 1932. leta dalje, se je državna uprava z največjo vneto lotila nad vse važne naloge. Ustanavljali so se obvezni kurzi za odrasle, čitanja in pisanja nezmožne osebe, za mladino pa so se poleg redkih šol še iz carske dobe jele ustanavljati vseh vrst nove šole. Lahko rečem z mnogokrat rabljeno prispevkom, da so šole rasle ko gobe po dežju. Saj je leta 1938. Sovjetska Rusija imela 708 vseučilišč in 3732 višjih tehniških šol, število vseh učiteljev se mladostnikov pa je znašalo 33.965.400. — Omembe vredno je, da so vseučilišča leta 1938. imela 34 % slušateljic in pa, da je polovica vsega slušateljstva izhajala iz delavskih in kmečkih rodbin. Ne menja pa tudi, da je 90,6 % vsega slušateljstva na vseučiliščih in 85,89 % na tehniških šolah imelo državne ustanove, in končno da je za znastvene zavode bilo leta 1940. proračunjenih 13.570.000.000 dinarjev, dočim je za kulturne potrebe in narodno zdravje bil v proračun postavljen znesek 430 milijard dinarjev. Žal mi je, da ne morem navesti natančnega števila osnovnih šol, katero gre v stotisoče. Ugotavljam le, da je šolska obveznost splošna in da se zelo strogo nadzoruje.

— Učiteljska stanovanja. Na osnovi razsodbe državnega sveta št. 3665-40 pripada učiteljem stanovanje, obstoječe iz najmanj dveh sob, primerne kuhinje in pritiklin. Ako kdo ni užival popolnega stanovanja, mu gre doplačilo stanarine po dotični uredbi. — Kdo pa bo plačal učiteljsko stotisoče, ki jih je v teku let utrpelo zaradi napačnega tolmačenja zakona? »Domoljub« 20. januarja.

— V Južni Srbiji lani 108 novih šol. V prostorih prosvetnega oddelka vardarske banovine je imel širši šolski odbor sejo, na kateri je bilo prebrano poročilo, iz katerega je razvidno, da so preteklo leto v vardarski banovini sezidali 108 šolskih poslopij. Sredstva so pobirali občinski odbori, banska uprava je prispevala dva milijona dinarjev, prosvetno ministrstvo pa 750 tisoč dinarjev. »Slovenec« 31. januarja.

— Naš Glas dne 1. II. ponastavljuje v celoti uvodnik »Potrebe Zveze državnih nameščencev«, ki je izšel v Učiteljskem tovarišu 5. decembra 1940.

— Slovenski narod dne 28. januarja prinaša pod naslovom »Draginja povsod enaka« daljši članek, kateremu tvori jedro članek v Učiteljskem tovarišu z dne 23. jan., ki je iz-

šel pod naslovom »Zaradi maksimalnih cen je najbolj prizadeto uradništvo III. druginjskega razreda.

— Debata o učiteljskih uniformah. Pred nekaj časa smo po učiteljskem glasilu »Narodni Prosveti« prinesli poročilo o anketi, katero je list prinašal o predlogu, naj bi učitelji pri nas dobili uniforme. Pri tem smo po omenjenem listu posneti tudi, kaj o tej stvari sodi g. Milenkovič, ki se je izrekel zoper uniformo. Zdaj pa nemško glasilo »Deutsche Nachrichten« poroča o tisti naši notici ter obsoja pisavo g. Milenkoviča, ki je govoril o uniformiranju in uniformah pri nekaterih drugih narodih. Nemški list takole pravi: »G. Milenkovič je menda videl uniformirane možgane teh narodov le v ogledalu sovražne propagande, ne da bi se potrudil na kraju samem poučiti se o tem, kaj je resnica in kaj ne. Mi pa vemo: niti na Nemškem niti v Italiji niso unisormirani niti učitelji niti profesorji, kolikor seveda ne služijo v vojski ali v drugih formacijah. V teh državah ni anket o tem, kakor tudi ni nobenih uniformiranih polkov Amazon ter poluniformiranih strelcev, kakor tudi ni tistega, kar se nanaša na uniformiranje možganov. Udarci je kakor navadno zgrešil svoj cilj in padel nazaj na tistega, ki je hotel udariti...« S tem je menda debata o uniformah učiteljev končana, ker za kaj takega menda ni nobenega pametnega razloga. — »Slovenec« 4. februarja.

— Ali naj učitelji dobe uniforme? Po beograjski »Narodni odbrani« posnemamo, da je v glasilu jugoslovanskega učiteljskega društva, v »Narodni prosveti«, anketa o tem, ali naj učitelji dobe uniforme. Med drugim sta se oglasila dva učitelja, Nikolić, ki je za uniformo, in Milenković, ki je zoper njo. — Kratka vsebina Milenkovičevega članka bi bila ta: »Naš narod nima rad uniforme, pred njo nima spoštovanja, marveč strah. Če bi že moral biti kak enoten kroj za učitelje, bi bila za nje bolj primerna narodna noša kakor pa uniforma. Tudi ni resnica, da bi bila uniforma cenejša kakor civilna obleka, marveč je narobe resnica, da je uniforma dražja... Ako ima gosp. Nikolić kake boljše razloge za uniformo, naj jih pove, naše učiteljsvo pa bo prav rado sprejelo vse, kakor sprejema tudi drugo, kar koristi moralnemu dviganju našega naroda. Prepuščamo uniformiranje tistim nacijam, ki imajo tudi možgane že uniformirane, zato pa vzgajajmo človeka, ki bo v svoji zavesti in vesti vedno nosil delo, red, lepo vedenje, disciplino, spoštovanje in dostojanstvo.« — »Slovenec« 24. jan.

— t Peresa, svinčnike, kuverte, črnila, pisarniške in šolske potrebščine si najceneje dobavite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Šolski radio

— r Torek, 11. februarja 1941, ob 14.15 uri. Jeleni pri krmljenju; g. Ado Klavara.

Razpored:

1. Dolina Tržiške Bistrice.
2. Na poti na krmišče.
3. Krmišče.
4. Jelen se pojavi.
5. Beseda o: hrani, telesu, rogovju, lovu, rukanju, človek in jelen, mladičih.
6. Slovo.

— r Petek, 14. februarja 1941, ob 11. uri. Teden dni po zlati Bosni; II. del. G. Albin Lajovic.

Razpored:

1. Višegradski obiski,
2. iz Višegrada do Brda nad Fočo,
3. gostoljubnost bosanskih kmetov,
4. slovo in vrnitev preko Beograda.

Učenci naj si pripravijo zemljevid drinske banovine in beležnice.

— r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 9. februarja, ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila in tržna poročila.

OBJAVA

Na razna vprašanja šolskih vodstev glede steklenic za nalivanje črnila

si dovoljuje vljudo sporočiti, da ima iste zopet v vseh velikostih na zalogi tvrdka

AVG. AGNOLA, steklo, porcelan
Ljubljana, Tyrševa cesta 10, telefon 24-78

V KNJIGARNI UCITELJSKE TISKARNE v Ljubljani in njenih podružnicah v Mariboru in Celju dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom, knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znastvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo.

Stanovska organizacija JUU

Dabla

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LENDAVA. Vabilo na zborovanje, ki je bilo objavljeno v zadnji številki »Učiteljskega tovariša« popravljamo toliko, da zaradi aktualnosti zborovanja vabimo nečlane, da pristopijo v društvo še pred zborovalnim dnem.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KRANJ bo zborovalo v soboto, 15. februarja 1941, ob pol 9. uri v risalnici dekliške ljudske šole v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Tajniško in blagajniško poročilo. 3. Predavanje: Stremiljenje učiteljstva po višji izobrazbi. — Zumer Anton. 4. »Kochov bacil in človek« — predava dr. M. Grujić, zdravnik na Golniku in vodja protituberkuloznega dispanzerja v Kranju. 5. Predlogi in nasveti. — Stanovska povezanost je v teh časih potrebna, zato pridite vsi na zborovanje! — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — vzhodni del bo zborovalo v soboto, dne 15. februarja 1941, v prostorih »Zveze gospodinj«, Gradišče 14./I., ob 9. uri z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Predavanje: Prosto spise v ljudski šoli — predava g. Rudolf Kobilca. 3. Slučajnosti. — Prosimo polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 15. februarja t. l., ob 8. uri v šolskem poslopju na Jesenicah. Poleg običajnega dnevnega reda nam bo tov. Tine Razingar predaval o praktičnem gospodarskem znanju v ljudski šoli v zvezi z ostalim poukom. — Udeležba naj bo čim številnejša!

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR — desni breg bo zborovalo v soboto, dne 15. februarja 1941, ob 9.30 uri v Mariboru, Narodni dom z naslednjim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Projekt zakona o ljudskih šolah. 3. Predavanje: Ledinek Miloš: Učna snov v sodobni šoli. 4. Vprašalna skrinjca, predlogi in slučajnosti. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LITVIJI je v zadnjem »Učiteljskem tovarišu« objavilo poziv za hospitacije v poklicni svetovalnici v Ljubljani, kakor je bilo sklenjeno na decembrskem zborovanju po uspelem predavanju prof. Brenka Franca.

Prijave na odbor JUU sreskega učiteljskega društva v Litiji (odnosno na šolsko upraviteljsvo v Litiji) že prihajajo. Vsi prijavitelji so takoj pisмено obveščeni, v katero skupino so določeni. Hospitacije se bodo vršile ob četrtkih in sobotah v februarju. Začetek vselej ob 10. uri dopoldne. Zbirališče v poklicni svetovalnici na Aškerčevi cesti v poslopju šolske poliklinike. Člani JUU iz litijskega okraja, ki služujejo blizu železnice, so naprošeni, naj se prijavi raje v četrtke, so skupine, ker so sobote bolj prikladne za one tovariše in tovarišice, ki zaradi oddaljenosti od železnice ne morejo opraviti pota v Ljubljano v enem dnevu.

Sporočamo, da sta soboti, dne 8. februarja, in teden dni kasneje, dne 15. t. m., že zasedeni. Za četrtke, 13. t. m., se je prijavi del učiteljstva iz Litije, v skupino dne 8. t. m. se je prijavi odbor sreskega društva, ki bo imel po hospitaciji skupno odborovo sejo. Za soboto, 15. t. m., so prijavljeni člani iz Krke in št. Vida na Dolenjskem. Vsaka skupina šteje le 10 hospitantov. Pravico do hospitacije imajo seveda vsi člani in ne samo oni, ki so bili na decembrskem zborovanju.

Vse prijave se upoštevajo po vrstnem redu dospelosti.

Zaradi hospitacij ne bo februarskega zborovanja.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR LEVI BREG je imelo svoj občni zbor. Od 90 članov je bilo 73 navzočih, t. j. 81%,

od odsotnih se je 16 opravičilo. Predsednik tov. Vauda Mirko je otvoril občni zbor z običajnim pozdravom, ugotovil sklepčnost ter uvodoma prečital odlok, s katerim se dovoljuje občni zbori sreskih učiteljskih društev ter naše sekcije. Pojasnil je, zakaj do name-ranega občnega zbora dne 5. oktobra pr. l. ni prišlo. Posebej je pozdravil oba novo pristopivša člana tov. Šetina Marico in tov. Zohra Ivana. Spomnil se je umrle vzorne narodne učiteljice in iskrene tov. Konečnik Franje. Slava ji!

Drugo točko dnevnega reda so tvorila poročila funkcionarjev društvene uprave. Vsi poročevalci so svoja poročila podali na podlagi pismenih beležk. Tov. predsednik je podčrtil potrebo zajedniškega društvenega dela, kateremu naj sledi zajedniška, skupna odgovornost! Podrobno je ugotovil sodelovanje vsega v srezu udeležene učiteljstva pri zborovanjih, namesto »enoosebni« referatov že v minulem letu uvedel obliko skupnega razgovora o vseh perečih vprašanjih, kar hoče nadaljevati in tako vsem dati priliko udeleževanja v društvu. Letos smo proučevali problem »Kmetijski pouk v ljudski šoli«, dolžni smo še reasumacijo rezultatov tega proučevanja. V teku leta smo prejeli 21 predlogov, njih večino so tvorile zahteve našega gmotnega zboljšanja in ureditev obmejnih šolskih in učiteljskih razmer. Oboje bo spričo sodobnih težav tvorilo tudi v bodoče glavno naše prizadevanje, ki naj bi se ga vse bolj lotili tudi odločujoči činitelji! Tajnica tov. Rečnikova je popisala delo v sejah upravnega odbora, ki je zadostil svojim nalogam. Prvič po več letih je bilo ugodno tudi poročilo blagajnika, ki ga je podal tov. Horvat B., ki je ugotovil 2344,47 din letnega prebitka. Za tem so za razne ustanove poročali poverjeniki in sicer za: US tov. Sarđoć A., za odsek učiteljic tov. Selanova, za UP tov. Terčak St., za UD tov. Lešnik M., za UT tov. Andrejčić I., za SSM tov. Gorupova, za MM tov. Pur J. in za obmejni šolski odsek tov. predsednik. Za nadzorni odbor je poročal tov. Košutnik R. in predlagal za vso upravo razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Ker je pri odborovi seji tov. Horvat izrazil željo, da zaradi njegove prezaposlitve in ponovnega klicanja k orožnim vajam blagajniške posle vrši drug član, je občni zbor sprejel odborov predlog (volitve namreč niso bile na sporedu), da bo vršil blagajniške posle kot posle vodeči blag. namestnik tov. Židanek Janko.

Na banovinski in državni skupščini leta 1941. bosta društvo zastopala kot predsednik tov. Vauda Mirko, kot delegat pa tov. Andrejčić Ivan. V častnem razsodišču so ostali isti člani kot lani. Pri obravnavi proračuna se je podčrtilo neznosno slabo gmotno stanje učiteljstva, ki naravnost s pritrgovanjem sebi odplačuje organizacijske datjave, uvideva pa v vsej meri potrebo vsestranske sigurne in borbene stanovske organizacije prav v teh časih, zaradi česar soglasno odobri društveni in sekcijske proračun in s tem članarino v dosedanjem iznosu. Letošnji delovni načrt naj obsega prvenstveno borbo za naše gmotno zboljšanje, v pedagoškem pogledu pa: proučevanje stanja in izgraditve višje ljudske šole.

Tov. predsednik sklene občni zbor z izrazi upanja, da pride slej ali prej spet do dovolitve naših zborovanj, ki naj z njimi vrši učiteljstvo ne le razprave o svojih organ. stanovskih zadevah, marveč s proučevanjem sodobnih pedagoških in didaktičnih problemov v glavnem doprinaša k njihovemu reševanju. Zato naj članstvo v tem pravcu deluje posamezno in v domačih učit. zborih naprej, da spet ob dani priliki plodonosno prispevamo k dvig prosvete med našo mladino in našim narodom in s tem najplemeniteje jačamo mir, moč in blagostanje naše mile očetnjave!

Rečnik Ivanka, tajnica. Mirko Vauda, preds.

TELEFUNKEN

Modeli za 1941

<p>Popularni Telefunken-ov super 054 GWK</p> <p>To je popoln super z novimi jeklenimi elektronkami. Nove »U«-elektronke prihranijo mnogo toka, ne da bi zmanjšale učinek kakovosti.</p> <p style="text-align: center;">Din 3700—</p> <p style="text-align: center;">054 GWK</p>	<p>Telefunken-ov velesuper 076 WK/GWK</p> <p>Velesuper z ogromno rezervno energije. Opremljen je s 6 jeklenimi elektronkami. Ima 8 vglasilnih krogov, dvojno prestavo za iskanje postaj, magično oko in NAWI-membrano.</p> <p style="text-align: center;">Din 5700—</p> <p style="text-align: center;">076 WK/GWK</p>
<p>Telefunken-ov specialni super 065 WK/GWK</p> <p>Koncertni super s 5 jeklenimi elektronkami, 6 vglasilnimi krogi in z magičnim očesom. Aparat ima veliko rezervno energije ter izbrano izravnavo fadngov. Elegantna kasetna iz orehovine.</p> <p style="text-align: center;">Din 4800—</p> <p style="text-align: center;">065 WK/GWK</p>	<p>Telefunken-ov največji super D 707 WKK</p> <p>Razkožni super s 7 jeklenimi elektronkami in 7 vglasilnimi krogi. Predstopnja s posebnim vhodnim krogom. Ima napravo za avtomatično nastavitve postaj s 10 tipkami ter dvojne kratke valove od 13,7 m dalje. Opremljen je z vsemi tehničnimi odlikami, izhodna energija 8 vatov.</p> <p style="text-align: center;">Din 8650—</p> <p style="text-align: center;">D 707 WKK</p>

„RADIO“, družba z o. z. v LJUBLJANI